

ƏDALƏT ƏSGƏROĞLUNU UNUTMURUQ

Ədalət Əsgəroğlu (Məmmədov Ədalət Əsgər oğlu) 1957 -ci ildə Göyçay şəhərində anadan olmuşdur. Orta məktəbi bitirəndən sonra BDU-nun filologiya fakültəsində (axşam şöbəsində) təhsil almışdır. Bir müddət müxtəlif zavodlarda (neft-qaz, kimya) çalışmışdır. Ədəbi fəaliyyətə keçən əsrin səksəninci illərində başlamış, "Yaz ilən gələn sevda", "Göyçaydan başlanan ömür yolu", "Mən sənə aşiqəm, dünya!", "Özüm qürbət-də, gözüm Vətəndə", "Sabahını itirməyən adamlar", "Məmləkətim -canım mənim", "Yaşamağın dadı", "Dərdimizin qan rəngi" şeir və publisistika kitabları işıq üzü görmüşdür. Azərbaycan Yazıçılar Birliyində mətbuat şöbəsinin müdiri vəzifəsində çalışmışdır. 2015-ci ildə vəfat etmişdir.

Ədalət Əsgəroğlu elə ilk şeirlərindən öz fərdi yazı manerəsi, deyim tərz, poetik düşüncə tərz, hər hansı əşyanı, cizgini mənalandırmaq xüsusiyyəti ilə diqqəti cəlb etdi. O, məlum mövzulara öz poetik naxışını vurmağa çalışır, şeirdə təzə söz demək üçün bədii təsvir vasitələrinə üz tuturdu. Onun "Anama məktub yazıb dedim ki.." şeiri bir çox kitabında birinci şeir kimi verilir. Bu şeir anaya məhəbbətin, Oğul-Ana sevgisinin poeziyada örnək nümunələrindən biri sayıla bilər:

*Yaşı ötmüş,
Müqəddəs göyləri üzünə çəkmiş,
Çiçək-çiçək ömür sürmüş,
dünya görmüş
Anam qarı.
Dünyanın eyni açılmayıb hələ,
Çiçəklərim çırtlamayıb hələ.
Qardaş eylə, oğul eylə özünə
Sabahını itirməyən adamları,
Küçəmizdəki yaşı, nəhəng çinarlar.*

Ədalət Əsgəroğlunun şeirlərində Çinar obrazı ilə tez-tez qarşılaşırıq. Təbii ki, Göyçayda doğulan, bu şəhəri bürüyən-ona təbii gözəllik bəxş edən çinarları vəsf etməyə bilməzdi. Amma onun Çinar obrazı təkcə vəsf xarakteri daşımır, Çinar obrazı daha geniş mənaya malikdir.

"Ulu çinar, dədə çinar, xan çinar" şeirində o, ustad şair Rəsul Rzanın "Belə məğrur dayanmağa haqlıyam, Mən kökümlə bu torpağa bağlıyam" misralarına üz tutur, kökü torpağa bağlı Çinarla Rəsul Rza ömrü arasında assosiasiya yaradır.

Çinarları azadlıqordusunun əsgərləri kimi mənalandırır, Rəsul Rza da "ağ günlərin azadlıq şairi" adlandırılır.

Ədalət Əsgəroğlunun ən yaxşı şeirlərindən biri "Gülöyşə qarının gülöyşə nari"dir. Bu şeirdə Ə.Əsgəroğlu bir insanın-Gülöyşə qarının obrazını yaradır, Nar obrazı ilə onun ömrü arasında vəsilə yaradır. Onun həyatində oğlunun əkdii nar ağacı durur.

*Payız çiçəyidir Bənövşə qarı,
Oturub sakitcə baxırdı çölə.
Tökülür yarpağı gülöyşə narın,
Üstündə meyvəsi dururdu hələ.*

*Küçədə oynayan dəcəl uşaqlar,
Bu gülöyşə nara sataşırdılar.
O mələk uşaqlar, çiçək uşaqlar,
Ağac atırdılar, daş atırdılar.*

Şeirin sonunda Gülöyşə qarının niyə kədərli olması, oğlundan qalan yadigar nar ağacını görəndə qəm=qüssəyə dalması belə mənalandırılır:

*Hələ yaşanmamış günlər içindən,
Hələ deyilməmiş sözlər içindən,
Hələ dərilməmiş, hələ dəyməmiş,
Meyvələr içindən,
Baxır bu qarı-Qarabağ adlanan həsrətə sarı.*

Qarabağ mövzusu da Ədalət Əsgəroğlunun şeirlərində öz əksini tapır, o, "Qarabağlı partizan qız" şeirində bir vətənpərvər azərbaycanlı qızının ölümünü təsvir edir. İyirmi yaşında əsir düşən bu partizan qız hər şeyi unudur-"Vətəninədən başqa hər şeyi"! Onu güllələyirlər:

*Əmr verdi;
Güllələnsin!
-Güllələndi-
Hava ışıqlaşanda,
dağların arxasından
hamilə qadın kimi
nazlı- nazlı qalxanda günəş.
Güllələndi-
ürəyində atəş,
başında sevda,
dilində mahnıf.
Xalça üzərində
göz oxşayan bir naxış kimi
qızardı torpaqda qanı.*

Ədalət Əsgəroğlunun "Dərdimizin qan rəngi" poeması Xocalı soyqırımının on beş ilinə həsr olunub.

Poema konkret bir möazuya həsr olunsa da, hədəf daha genişdir. Burada Azərbaycan məmləkəti DƏRDİMİZİN QAN RƏNGİ obrazında metaforikləşib. Qan burada Xocalıdan bütün dünyaya yayılan fəryadın ahın, kədərin simvoludur. Qan burada tarixdir-bir məmləkətin təklənməsi, səsinin, fəryadının boğulması, öz içində qərq olmasıdır. Ədalət Əsgəroğlu qan kəlməsinin doğurduğu bütün mənalara, metaforik çalarlara üz tutur.

*qanla dolu
lap ləbələb
nə əcəb,
dərd deyirlər buna?..
Yox, oğlum, dərd deyil bu!
Bu, müqəddəs bir can!
can, can, can,
Bir də, bir də Azərbaycan!
Ortaqlıqda dumduru qan,
axır, axır, axıracan.
Xocalıdan Bakıyaqan,
Qan boyalı villalardan
Cana doymuş çadıracan.*

Bu təsvirdən sonra Ədalət Əsgəroğlu poetik gücü zəiflətmədən publisistika ahəngi qüvvətləndirir. Dərdimizin iye qan rənginə boyanmasının səbəblərini açıqlayır. Aşib-daşan sərt etiraslar gəlir, bu etiraslar, əslində, ittihamlardır. Poeziyanın, bir şair ürayinin etirazları.

*Milli Sərvət-
-qanı mənəm
gah tıncıxan,
gah üzülən canım mənim.
Bu boyda qan..
bu yolda can
niyə olmur sənə qurban
Azərbaycan!
Sənə qurban Azərbaycan.*

Bu misralar poemanın sonluğudur. Müəllif bir-iki xarakterik səhnə ilə əsərin fəciliyini artıran çarları gücləndirir. Qızıl gülə bənzəyən bapbalaca qızıcıqaz "qan-qan" deyib qışqırır. "Bu qızıl gül qönçədir hələ, sinəsindən qan fışqırır". O bapbalaca qız xəyallarda böyüyür, qanıçindəöz qanının arxasınca baxır, gəlib on beş yaşına çatır.İllər keçir, Xocalı şəhidləri Qan Qiyafəsində qapımızı döyürlər, bizi qisasa çağırırlar.

Ədalət Əsgəroğlu Azərbaycan poeziyasında yaşanan Qan obrazınayeni qan verib desək, yanılmırıq. O, dərdimizin qan rəngini=Xocalı faciəsini poeziyamızın qan rənginə çevirə bilib.

*Dərdin qan rəngi...
qan, qan, qan!
Boya göy üzünü,
Göy üzünü bölünənəcən,
Bürü yer üzünü
bu sevda ölənəcən!
Dünya yenidən doğulanacan!*

Ədalət Əsgəroğlu ömrünün son illərində Yunis İmrənin, Mövlana Ruminin ürfani şeirlərindən təsirlənib özü də ürfani məzmununda şeirlər yazırdı. Əlbəttə, müasir poeziyada Akif Səməddən, Məmməd Dəmirçioğlundan sonra Ədalət Əsgəroğlu da bu sahədə az-çox diqqəti cəlb elədi, Tanrı məhəbbəti, həqiqətə -Allaha qovuşmaq mərhələsi onun şeirlərində də əksini tapdı. "Yetiş imdadıma, gəl Xudam dedim".

Ədalət Əsgəroğlu bir şair kimi öz sözünü dedi və getdi.. Amma unudulmadı.